

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

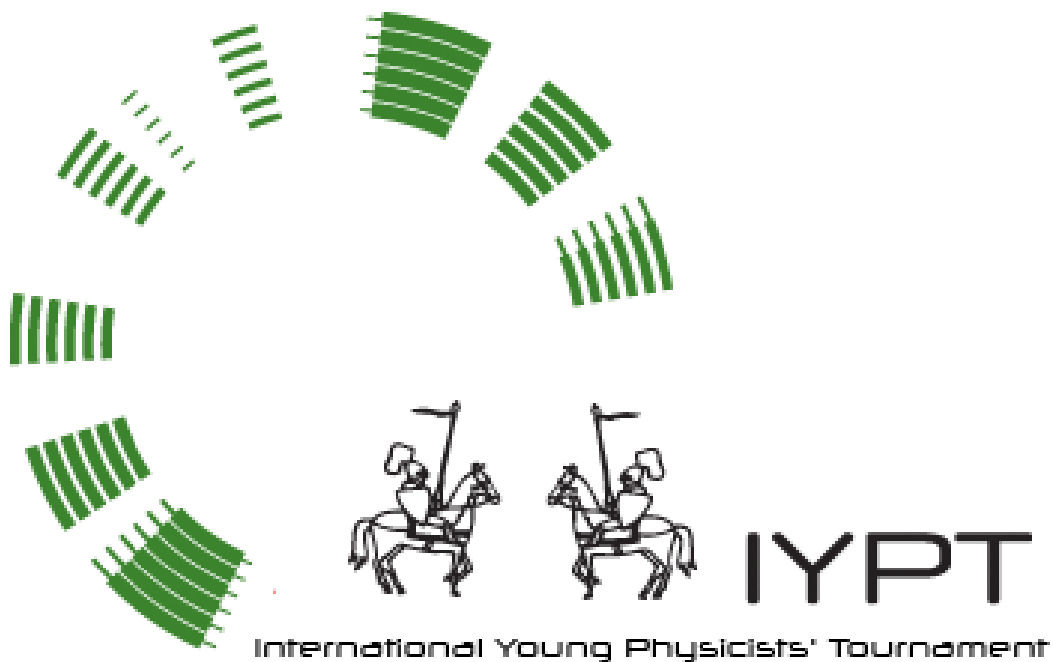
*KUTATÁSALAPÚ TANÍTÁS
AZ IYPT-N KERESZTÜL*

Szakpolitikai ajánlás

Az ifjú fizikusok nemzetközi versenyének népszerűsítése és támogatása érdekében

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

*KUTATÁSALAPÚ TANÍTÁS
AZ IYPT-N KERESZTÜL*

Cím: Szakpolitikai ajánlás

Alcím: Az IYPT népszerűsítése és támogatása érdekében

Szerzők: Sergej Faletič, Boyka Aneva, Hömöstre Mihály, Jenei Péter, Izsa Éva, František Kundracik, Assen Kyuldjiev, Thomas Lindner, Hynek Němec, Martin Plesch, Harald Pühr

Kiadás:

URL-cím:

ISBN:

Dátum: május 10, 2022

Szakpolitikai ajánlás Az IYPT népszerűsítése és támogatása érdekében

IO4 Dibali: 2019-1-SK01-KA201-060798

Vezető kutatókat és mérnököket készítünk fel a 21. századra. Milyen tulajdonságokkal rendelkezik egy kiemelkedő szakember?

Önállóan és kreatívan gondolkodik. Képes kitartóan dolgozni céljaiért, együttműködik kollégáival, akár csapatban is jól megállja a helyét. Mások eredményeit kritikusan vizsgálja, véleményét érvekkel alátámasztva, diplomatikusan közli (akár angol nyelven is). Szakértelme (az adott témakörben) kiváló. Az Ifjú Fizikusok Nemzetközi Versenye (International Young Physicists' Tournament = IYPT) az egyik legrangosabb nemzetközi fizikaverseny. A hagyományos problémamegoldó versenyekkel ellentétben itt a diákok csapatban dolgoznak, valódi kísérleti és elméleti kutatásokat végeznek, eszközöket fejlesztenek nyílt végű fizikai problémákkal kapcsolatban. A versenyre történő felkészítés fő pedagógiai célja (a fizikatudás megerősítése mellett) a kompetenciafejlesztés: kommunikációs, szociális (együttműködés, csapatmunka) vita- és angol nyelvi készségek fejlesztése, a kreativitás kibontakoztatása, így nagyon jól illeszkedik a 21. századi munkaerőpiac elvárásaihoz. A nyelvi és szociális készségek hangsúlya hozzájárul ahhoz, hogy az IYPT a lányok körében kimondottan népszerű. A verseny résztvevőinek egyharmada nő, ami kiemelkedő a fizikaversenyek körében, így a lányok fizikatehetségének kibontakoztatásában hatalmas jelentőség lehet a megmértetésnek.

A következőkben részletesen tárgyaljuk a verseny rendszerét, hatásait és a jelenlegi helyzetét, valamint felvázoljuk a további fejlesztésekhez szükséges javaslatokat.

Tartalom

Az IYPT bemutatása	4
Az IYPT képességfejlesztő szerepe.....	5
Az IYPT szervezése és iskolai népszerűsítése	6
Melyek azok a lehetséges problémák, amelyek az IYPT sikerét befolyásolhatják?	8
A kormány és a döntéshozók szerepe az IYPT működésében	8
Irodalom	9

Az IYPT bemutatása

Az International Young Physicists' Tournament (IYPT, magyarul Ifjú Fizikusok Nemzetközi Versenye) egy kutatáson alapuló tudományos verseny középiskolások számára. A versenyt 1998-ban indították el, jóval azelőtt, hogy a pedagógusok és a szakmódszertani kutatók közössége érdeklődni kezdett volna a kutatásalapú természettudományos oktatás (IBSE) iránt. Jelenleg mintegy 35 ország diákjai vesznek részt rendszeresen az IYPT nemzetközi eseményen.

A verseny szervezőbizottsága minden nyáron 17, főként kísérleti, nyílt végű fizikafeladatot tűz ki. Egy tipikus IYPT probléma általában valamilyen érdekes jelenségből indul ki, amelynek vizsgálatát és magyarázatát várja el a versenyzőktől. A jelentkező diákok kb. egy éves elmélyült kutatómunkát folytatnak, miközben körüljárják a probléma lehetséges megoldásait, a jelenség magyarázatát, illetve vizsgálják az azt befolyásoló paramétereket. Az év során a tanulók regionális és országos válogatón számolhatnak be kutatási előmenetelükről, valamint bizonyíthatják rátermettségüket, az IYPT versenyhez szükséges készségeik és hozzáállásuk meglétét. A nemzetközi fordulóra jutott tanulók öt fős csapatokban mutatják be eredményeiket, összemérve tudásukat más országok csapataival.

Az IYPT felkészülés magában foglalja a tudományos kutatás elemeit:

- A versenyzők első lépésben **szakirodalomkutatást** végeznek az adott jelenség kapcsán, amelyről iskolai fizikatanárukkal konzultálnak. Az irodalom áttekintése segít a hipotézis felállításában, valamint a jelenség fizikai hátterének megértésében, a jelenséget befolyásoló **paraméterek** átgondolásában.
- Ezt követően a diákok megtervezik és megépítik a (vizsgálatot és megfigyelést támogató) **kísérleti elrendezést**. Fontos, hogy a diákok méréseik során a különböző befolyásoló paramétereket változtatni tudják. A mérések eredményei alátámasztják, vagy megcáfolják a tanulók kezdeti feltevéseit.
- Megfogalmazásra kerül a probléma **kvalitatív magyarázata**, amelyet a tanulók kísérletekkel igazolnak, majd megfogalmazzák a jelenség matematikai leírását, amely magyarázza a mért adatokat. Ha szükséges, további kísérleteket végeznek. Speciális kísérletekhez egyetemek vagy kutatóintézetek laboratóriumait is igénybe vehetik a felkészülők. Egy ilyen együttműködés pozitív hatással lehet iskolák, egyetemek és kutatóintézetek munkájára.
- A felkészülés mellett a verseny menete is különleges: A versenyző **beszámol** kutatási eredményeiről az **ellenfél csapatok**, valamint a **fizikatanárokból és kutatókból álló zsűri** előtt. A **beszámoló csapat egy tudományos vita keretein belül védi meg munkáját az opponens csapat előtt**. A **bíráló csapat** a beszámolót és a tudományos vitát is **kritikus megfigyelőként** követi végig, majd **összegzi az elhangzottakat**, értékelve az egyes csapatok teljesítményét. A verseny ezen fázisában tehát tulajdonképpen **hasonlít egy tudományos konferenciára**. A beszámoló, az opponens és a bíráló csapatokat a zsűri 1-től 10-ig terjedő pontszámmal értékeli. A nemzetközi forduló több körből áll, ekkor minden csapat bemutatja a különböző problémákra adott lehetséges megoldását. **A verseny végén a legkiemelkedőbb csapatok érmet vihetnek haza.**
- A legértékesebb megoldásokat a diákok **tudományos cikk formájában publikálhatják** az IYPT által kiadott lektorált folyóiratban. Előfordul, hogy a kiírt nyílt végű problémára olyan megoldást találnak a versenyzők, amely **jelentős új ismeretként szolgál az adott területen**, ekkor az eredményeket a megfelelő **szakfolyóiratban jeleníthetik meg**.

Az IYPT képességfejlesztő szerepe

Az IYPT versenyzők és fizikatanáraik visszajelzéseinek statisztikai elemzése alapján az IYPT feladatokon végzett munkával a következő készségek fejlődése látványosabb, mint a hagyományos tanítás vagy más hagyományos fizikai versenyekre való felkészülés során:

Szakmai készségek

- Kísérletek megtervezése
- Kísérleti adatok értelmezése, adatelemzés
- Saját elméleti modell megalkotása
- Numerikus szimulációk
- Szakirodalomkutatás
- Mások eredményeinek kritikai értékelése

Hétköznapi készségek

- Csapatmunka
- Információfeldolgozás
- Kreativitás
- Vitakészség
- Angol nyelvi készségek

Kutatásaink eredményei azt mutatják, hogy a hagyományos iskolai fizikaórák a készségeknek csak egy szűk spektrumára fektetik a hangsúlyt, különösen a számolási feladatok megoldására, illetve az irányított kísérletezésre, miközben kisebb hangsúly esik a kreativitást igénylő szakmai, valamint a hétköznapi készségek fejlesztésére.

Az IYPT ezzel szemben azokra a szakmai és interperszonális kompetenciákra fókuszál, amelyek a modern társadalomban való boldoguláshoz elengedhetetlenek, és természetesen a fizikától eltérő területeken is hasznavehetőek, a munka világában különösen nagy szerepet kapnak. Ezt igazolja, hogy az IYPT versenyzői közül többen kiemelkedő pozícióban helyezkedtek el kutatói/fejlesztői területeken. Többek között a csehországi, Európai Kutatási Tanács által támogatott kutatások egyik vezető kutatója is IYPT-s múlttal rendelkezik.

Mindez indokoltá teszi az IYPT támogatását, mind az iskolavezetés, mind az önkormányzatok és különböző vállalatok részéről, mely utóbbiak tevékenysége magasan képzett tudományos szakemberek munkájától függ.

Az IYPT szervezése és iskolai népszerűsítése

Tapasztalatok szerint a következő tevékenységek támogatják az IYPT szervezését, a versenyzők magas színvonalú felkészítését, valamint az IYPT iskolai népszerűsítését:

- Az IYPT szervezői minden évben felkészítő szemináriumot (személyes részvétellel és/vagy online) hirdetnek diákoknak és tanáraiknak, amelyen a meghívott előadók (egyetemi oktatók, kutatóintézeti szakértők) az aktuális 17 probléma mindegyikét bemutatják, közlik a lehetséges kivitelezési módot. Az oktatók bemutatói mellett az IYPT öregdiákok előadása is motiváló.
- Fontos, hogy az iskolavezetés támogassa az IYPT felkészítést, így az elszánt és lelkes kollégák munkáját.
- Diákoknak és felkészítő tanáraiknak hasznos lehet, ha szakértőkkel is konzultálnak az adott probléma kivitelezéséről, a kutatás előrehaladásáról.
- Érdemes felvenni a kapcsolatot a helyi egyetemekkel, kutatóintézetekkel, amelyek laboratóriuma jól felszerelt, ezzel támogatva a kísérleti elrendezés megépítését, a mérések kivitelezését.
- A minden évben megszervezett regionális fordulók ízelítőt adnak az induló diákoknak a versenyből. Az újonnan érkező versenyzők egyszerűbb szabályok mellett kapcsolódhatnak be a munkába.
- Ausztria minden évben megszervezi az AYPT-t (Austrian Young Physicists' Tournament), amelyen a résztvevők a nemzetközi versenyhez hasonló jellegű eseményen szerezhetnek tapasztalatokat. Mindez diákok és támogatók körében is nagyon népszerű.
- Egyetemek és kutatóintézetek támogatása: szakértők bevonása a felkészítésbe és a zsűrizésbe, valamint a kísérletezéshez szükséges infrastruktúra biztosítása.
- A válogatott intenzív, teljes munkaidőben történő felkészítése szakértők vezetésével.
- A nemzetközi és regionális versenyekre való utazás költségeinek fedezése.

A fenti ajánlásokat az IYPT partnerországai jó gyakorlataik alapján fogalmazzuk meg. Általánosságban elmondható, hogy az IYPT sikeréhez nélkülözhetetlen az elkötelezett **középiszkolai felkészítő tanárok** aktív jelenléte, emellett az **egyetemi és kutatóintézeti dolgozók** támogató munkája. Az alábbiakban felsorolunk néhány, a partnerországokban bevált gyakorlatot.

Ausztria

- Ausztria minden évben regionális elődöntőt szervez azon diákok számára, akik kiemelkedők ugyan, ám mégsem kerültek be a nemzetközi fordulóba.
- Mivel Ausztria több, mint 20 éve tart **nemzetközi AYPT-eket** azok a **tanulók is**, akiket nem válogattak be a nemzetközi csapatba, megtapasztalhatnak egy, a **nemzetközi IYPT-hez hasonló verseny hangulatát**. Az AYPT az IYPT egy jó tréning az itt induló versenyzők számára, hiszen megfelelő tapasztalatokat szerezhetnek a verseny menetével kapcsolatban, így megalapozva a későbbi nemzetközi IYPT részvételüket. Az AYPT nemzetközi relevanciája fokozza az osztrák diákok részvételi, valamint a helyi szponzorok támogató szándékát.
- Az AYPT-t a leobeni és bécsi egyetemek mellett önkormányzatok és különböző cégek szponzorálják.
- Az AYPT által a diákok számára kínált „humán referenciakészlet” segítségével a tanulók felvehetik a kapcsolatot a probléma szakértőivel abban az esetben, ha kutatásuk során elakadnak, tanácsra, magyarázatra, esetleg szakirodalomjavaslatra van szükségük.

Bulgária

- A **minisztérium** támogatja az IYPT felkészítést: megszervezi az **országos fordulót**, támogatja a nemzetközi versenyre történő kiutazást: kifizeti a csapattagok és két csapatvezető díját és **repülőjegyét**, részlegesen támogatja a kibővített válogatott felkészülését.
- Bulgária körülbelül 20 nappal **az országos forduló előtt egy levelezős versenyt hirdet**. Ez alapján válogatják be az érdeklődő tanulókat már meglévő, vagy új csapatokba.
- Korábban egy civil szervezet támogatásával készült a válogatott csapat a nemzetközi fordulóra. A szervezet anyagi támogatást nyújtott **készülékek, kísérleti eszközök, utazási költségek kifizetéséhez**, valamint **tiszteletdíjat** adott a csapatot **felkészítő kollégák számára**, emellett a **középiskolai fizikatanároknak felkészítő szemináriumot szervez**, ahol bemutatják az IYPT-t és a tanévre kiírt feladatokat. A civil szervezet költségvetése azonban mára lejárt.
- A diákoknak lehetőségük van a **Szófia Egyetem laboratóriumait használni kísérletezés céljából**, azonban többnyire a kísérleteket a középiskolákban végzik.
- A szervezők minden évben 12 főt válogatnak be a csapatukba, akiknek **minden hónapban egy adott hétvégén szemináriumot** rendeznek. Ezek a kurzusok nyitva állnak minden érdeklődő diák és tanár előtt.
- A nemzetközi fordulóban résztvevő öttagú csapattal júniusban és a kiutazás előtti napokban tartanak a felkészítők gyakorlószemináriumot.

Csehország

- A **minisztérium hivatalosan elismeri és anyagilag támogatja** a versenyt.
- A cseh csapat számára a **vezető fizika intézmények** informális **támogatást nyújtanak**.
- Az elmúlt években továbbá sor került néhány olyan **intézkedésre, amelyek támogatják a tanulók IYPT felkészülését**.

Magyarország

- A **minisztérium** fedezi a **nemzetközi verseny** költségeit.
- A felkészítés támogatására minisztériumi **pályázatok állnak rendelkezésre**.
- A diákok számára a felkészülést szervező **egyetem saját IYPT laboratóriumot tart fenn**, ahol a tanulók a kivitelezhetik a méréseiket, kihasználva a rendelkezésre álló infrastruktúrát.

Szlovákia

- A **minisztérium** a versenyt **hivatalosan is elismeri**.
- A **minisztérium** (részben) támogatja a regionális versenyek szervezését, valamint fizeti a **nemzetközi verseny költségeit**: IYPT regisztrációs és részvételi **díjak, repülőjegyek**, továbbá részleges támogatást nyújt a válogatott felkészüléséhez.
- A pozsonyi és kassai egyetemektől, illetve a Szlovák Tudományos Akadémiától a csapat informális támogatást kap.

Szlovénia

- Az oktatásért felelős intézet rendszeresen **szervez konferenciákat a felkészítő tanárok számára**, ahová meghívja az IYPT szervezőit is. Itt a szervezők bemutatják a versenyt a kollégáknak, így népszerűsítve azt.
- Az **érintett intézmények**, elsősorban a "Jožef Stefan" intézet (nem anyagi) **támogatást** biztosít a felkészüléshez.
- Szlovéniában a **tehetséges diákok számára ösztöndíj** biztosított. A versenyen elért eredményeikért a tanulók pontokat szerezhetnek.

Melyek azok a lehetséges problémák, amelyek az IYPT sikerét befolyásolhatják?

Számos IYPT-vel kapcsolatos tevékenységet végezhetnek az érdeklődők. A partnerországok azonban néhány lehetséges problémára is felhívják a figyelmet:

- Elszánt és lelkes felkészítő tanárok elvesztése.
- A kormány és/vagy a szponzorok pénzügyi támogatásának hiánya/megszűnése.
- Az egyetemek és kutatóintézetek (nem pénzügyi) támogatásának elvesztése.
- Olyan szakértők elvesztése, akik korábban részt vettek a felkészítésben és a zsűrizésben.

A kormány és a döntéshozók szerepe az IYPT működésében

Az IYPT felkészítés támogatása és a fent említett kockázatok elkerülése érdekében javasoljuk a következő tevékenységek végrehajtását:

- Egy olyan motivációs rendszer megalkotása a középiskolai kollégák számára, amely lehetővé teszi azt, hogy a felkészítésben minél több fizikatanár tudjon részt venni. Pl.: a terhelés csökkentése (óraszámok csökkentése), fizetett továbbképzés, egyéb díjazás, stb. A felkészítés sok idő- és energiabefektetést igényel a tanárok részéről, amelynek kompenzálására az eddigiekben nem került sor.
- Az IYPT-t hivatalosan olimpiaként tartásuk számon, hasonlóan a Nemzetközi Fizikai Diákolimpiához.
- Ösztöndíjak / díjak felajánlása a tehetséges tanulók számára. A regionális, országos és nemzetközi versenyeken (beleértve a YPT / IYPT-t is) való sikeres részvételért a diákok számára biztosítsanak ösztöndíjlehetőséget, illetve többletpontot a felsőoktatásba történő jelentkezéshez.
- Folyamatos pénzügyi támogatás biztosítása szükséges, amely fedezné a tanulók felkészítésével, a regionális és országos versenyek megszervezésével, valamint a versenyekre történő kiutazással járó költségeket.
- A versenyek értékelésekor azok összetettségét is érdemes figyelembe venni. Általában a versenyeket a versenyzők létszáma alapján ítélik meg, így főként a könnyebb és nagyobb versenyek kerülnek előtérbe, mintsem a kisebb létszámú nehezebb, komplexebb versenyek.
- Olyan program létrehozása szükséges, amely hivatalosan bevonja az akadémiai intézményeket a felkészítés folyamatába. A tudományos intézmények anyagi támogatása egyaránt fontos.
- Javasoljuk anyanyelvű YPT-jellegű versenyek megszervezését felső tagozatos tanulók számára.

Irodalom

További információ:

- Az IYPT honlapja: <http://www.iypt.org>
- IYPT Toolkit, FÚ SAV, Bratislava 2021, ISBN: 978-80-971975-5-1, available online: http://dibali.sav.sk/wp-content/uploads/2021/03/YPT-Toolkit_EN_ISBN.pdf
- Development of Soft Skills via IYPT, Wirtschaftsuniversität Wien 2022, ISBN: 978-3-200-08423-0, available online: <http://dibali.sav.sk/wp-content/uploads/2022/05/IO2.pdf>,
- Development of Scientific Skills via IYPT, ELTE University Budapest 2022, ISBN: 978-963-489-460-5, available online: <http://dibali.sav.sk/wp-content/uploads/2022/05/IO3.pdf>